

**Trovy
súdneho konania**

JUDIKATÚRA

Mgr. Barbora Magočová

Vzor citácie: Trovy súdneho konania – Judikatúra / Magočová, B.,
Žilina: EUROKÓDEX, s. r. o., 2021, 601 s.

„Spravodlivosť je pevná a trvalá vôľa priznávať každému,
čo mu právom patrí.“

Ulpianus Domitius

Trovy súdneho konania – Judikatúra

Judikatúru zostavila: Mgr. Barbora Magočová

Žilina: EUROKÓDEX, s. r. o., júl 2021. 601 s.

ISBN 978-80-8155-103-1

www.eurokodex.sk

Predhovor

Otázka náhrady trov konania úzko súvisí so základným právom na spravodlivý proces, ale tiež s právom vlastníť majetok. S prihliadnutím na uvedené by mali byť normy upravujúce náhradu trov vždy interpretované tak, aby uplatnenie oprávneného nároku v konečnom dôsledku neprinieslo víťaznej strane sporu majetkovú ujmu. Zároveň však musia byť pravidlá konštantne aplikované tak, aby bolo zabránené krokom, ktoré nemajú za cieľ presadzovanie práv, ale len navyšovanie priznanej náhrady trov na úkor protistrany. Počiatočné náklady na súdne konanie popritom nesmú predstavovať neprekonateľnú prekážku pre prístup k spravodlivosti.

Všetky vyššie uvedené postuláty sa (viac či menej) pretavujú aj do konkrétnych súdnych rozhodnutí. Táto publikácia si kladie za cieľ poskytnúť čo najkomplexnejší obraz o aktuálnej rozhodovacej činnosti ohľadom trov konania a ich náhrady. Zohľadňuje právnu úpravu obsiahnutú vo všetkých troch základných procesných kódexoch účinných od roku 2016.

Vybrané rozhodnutia v prevažnej miere reprezentujú väčšinový právny názor súdov na danú problematiku; publikácia však upozorňuje aj na nejednotnú rozhodovaciu prax v niektorých otázkach.

Orientácia v jednotlivých tematických aspektoch je uľahčená prehľadným rozčlenením rozhodnutí podľa ich obsahovaného zamerania. Pre rýchlejšie vyhľadanie častí judikátov odôvodňujúcich stanovisko súdu vyjadrené v právnej vete sú texty rozhodnutí skrátené a ich časti sú oddelené do významovo ucelených odsekov označených rímskymi číslicami.

autorka

O autorke

Mgr. Barbora Magočová

Štúdium absolvovala na Právnickej fakulte Masarykovej univerzity v Brne. Od ukončenia vysokoškolského štúdia pôsobí v oblasti advokácie. Venuje sa najmä poskytovaniu služieb v rámci súkromnoprávných odvetví; jej špecializáciou je občianske právo, obchodné právo, rodinné právo a súvisiaca zmluvná a súdna agenda. Po zložení advokátskych skúšok sa popri vykonávaní právnej praxe začala venovať aj publikačnej činnosti; okrem odbornejších textov píše aj články vysvetľujúce právnu problematiku širšej verejnosti.

Judikatúra k trovám súdneho konania

Výber 225 rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, Ústavného súdu SR, krajských súdov aj súvisiacich rozhodnutí českých súdov, ktoré sa týkajú úpravy trov súdneho konania. Obsahuje judikáty využiteľné k všetkým trom procesným kódexom – CSP, CMP a SSP.

Obsah

1. JUDIKÁTY VYUŽITELNÉ K VŠETKÝM TROM PROCESNÝM KÓDEXOM

1.1 K účelnosti vynaloženia trov

1	Trovy konania sú vynaložené účelne, ak je ich vynaloženie v príčinnej súvislosti s presadzovaním procesného postoja	1
2	Každý úkon a každé plnenie trov konania je treba z hľadiska účelnosti posudzovať samostatne	6
3	K účelnosti vynaloženia cestovných výdavkov advokáta so sídlom v inom mieste, než je sídlo súdu a bydlisko účastníka konania	10
4	K priznaniu náhrady trov právneho zastúpenia podľa advokátskej tarify, ktorá je nižšia ako účastník musel reálne vynaložiť.....	14
5	K priznaniu náhrady trov právneho zastúpenia účastníkovi s odborným právnym aparátom	19
6	Odmena za úkon právnej služby spočívajúci v prevzatí a príprave zastúpenia v prípade zmeny zástupcu ako účelne vynaložený náklad konania	22
7	K náhrade trov konania za vyjadrenie k žalobe, ktoré žalovaný doručil súdu až po späťvzatí žaloby	24
8	K odôvodnenosti a účelnosti trov právneho zastúpenia v prípade vypracovania argumentačne neprilievavého podania	26
9	K účelnosti písomných vyjadrení, ktorých obsah mohol byť prednesený aj na pojednávaní a na ktoré súd nevyzval	28
10	Za výdavky spojené s predžalobnou výzvou nemožno priznať náhradu trov konania	31
11	Náhradu za stratu času nemožno priznať, ak sa na pojednávaní miesto advokáta zúčastní advokátsky koncipient	33
12	K trovám v prípade, že zástupcom je spoločnosť, ktorej spoločníkom je advokát, ktorý je zároveň v predstavenstve žalovaného	35
13	K možnosti priznania náhrady trov právneho zastúpenia Slovenskému pozemkovému fondu	37
14	K dôvodnosti ďalšej porady s klientom z hľadiska posúdenia vzniku nároku na náhradu trov právneho zastúpenia	39

1.2 K odôvodneniu priznanej náhrady trov konania

15	K odôvodneniu rozhodnutia o trovách konania.....	41
16	Priznanú náhradu trov konania nestačí zdôvodniť odkazom na číslo listu spisu obsahujúceho ich vyčíslenie	43

1.3 Oslobodenie od súdneho poplatku

17	Podstata inštitútu oslobodenia od súdnych poplatkov	45
18	Oslobodenie od súdnych poplatkov platí do právoplatného rozhodnutia veci odvolacím súdom; na dovolacie konanie sa nevzťahuje	49
19	Rozsah skúmania pomerov účastníka konania pre posúdenie priznania oslobodenia od súdneho poplatku	53
20	Pomery odôvodňujúce priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť také, aby platenie viedlo k existenčnému ohrozeniu strany sporu	55
21	K nepriaznivej hospodárskej situácii podnikateľa ako dôvodu na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov	57
22	K zastaveniu konania pre nezaplatenie súdneho poplatku v prípade, že žalobca splňuje podmienky pre oslobodenie od poplatkov	59
23	Ak je zároveň s odvolaním proti uzneseniu o zastavení konania pre nezaplatenie súdnych poplatkov podaná žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov, súd o nej musí rozhodnúť	61
24	Skutočné a potenciálne príjmy ako skutočnosti významné pri rozhodovaní o oslobodení od súdnych poplatkov	63
25	Vlastníctvo nehnuteľnosti a oslobodenie od platenia súdnych poplatkov	65
26	Vyplatené zadosťučinenie za nemajetkovú ujmu pri rozhodovaní o oslobodení od súdnych poplatkov	67
27	Nezodpovedné nakladanie s majetkom jedným z manželov ako dôvod pre oslobodenie druhého z manželov od súdnych poplatkov v spore o vyporiadanie BSM	70
28	Nemajetnosť osoby vo výkone trestu odňatia slobody, vedenie množstva súdnych sporov a oslobodenie od súdnych poplatkov	72
29	Oslobodenie právnickej osoby od súdnych poplatkov	74

**2. JUDIKATÚRA K CIVILNÉMU SPOROVÉMU PORIADKU
A K CIVILNÉMU MIMOSPOROVÉMU PORIADKU****2.1 K účelnosti vynaloženia trov**

30	K rozdielnemu vymedzeniu trov konania medzi OSP a CSP a k ich účelnému vynaloženiu	77
31	K účelnosti trov právneho zastúpenia pri hromadnom vymáhaní podobných pohľadávok	80
32	Porušenie zásady zákazu zneužitia práva pri uplatnení čiastkových nárokov v samostatných konaniach	83
33	K účelnosti vynaloženia trov právneho zastúpenia správcu konkurznej podstaty v incidenčnom konaní	86
34	K nároku na náhradu trov právneho zastúpenia správcu majetku - právnikovi v konaní o určení poradia pohľadávky	88

35	K účelnosti vynaložených trov konania v prípade zastúpenia občianskym združením na ochranu spotrebiteľa.....	91
2.2 K výpočtu výšky trov		
36	K zahrnutiu priznaného úroku z omeškania do výpočtu pomeru úspechu strán sporu za účelom určenia náhrady trov	93
37	K posudzovaniu miery úspechu ohľadom požadovaného príslušenstva, ak počas konania došlo k zaplateniu istiny	95
38	Pre určenie neplatnosti zrušenia obchodnej verejnej súťaže a nadväzujúcej povinnosti uzavrieť zmluvu so žalobcom platí, že hodnotu predmetu sporu nemožno vyjadriť v peniazoch	98
2.3 K náhrade trov v prípade zastavenia konania		
39	Dôvodnosť podanej žaloby pri zastavení konania pre späťvzatie žaloby pri existencii uznania dlhu mimosúdnou cestou	100
40	K náhrade trov konania v prípade zavineného konania žalobcu	102
41	Trovy konania má zásadne niesť ten, kto zapríčinil, že druhá strana musela svoje práva brániť v súdnom konaní	105
42	K trovám konania pri zastavení konania z dôvodu uzatvorenia rozhodcovskej doložky.....	109
43	Súhlas žalovaného so späťvzatím žaloby ako spôsob vzdania sa práva na náhradu trov konania.....	111
44	K náhrade trov pri zastavení konania pre nepodanie návrhu na pokračovanie po prerušení na základe zhodného návrhu strán sporu.....	113
45	Rozdielne posúdenie v otázke v rámci Krajského súdu Banská Bystrica: Ak (ani) žalovaný nevyužije možnosť podania návrhu na pokračovanie v konaní, nemá z hľadiska náhrady trov podiel na jeho zastavení.....	116
46	K procesnému zavineniu, ak žalovaný dobrovoľne plnil na základe právoplatného rozhodnutia, ktoré bolo následne zrušené Ústavným súdom a žalobca vzal po zrušení žalobu späť.....	118
2.4 Trovy dôkazu		
47	Povinnosť zložiť preddavok na trovy dôkazu nemožno strane sporu uložiť ani vtedy, ak bola oslobodená od súdnych poplatkov len čiastočne	121
48	K náhrade trov znaleckého dokazovania v konaní o zrušení a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva	123
49	KS Prešov na rozdiel od KS Bratislava (sp. zn. 4Cob/141/2018): Znalcovi nemožno priznať nárok na náhradu trov proti strane sporu	125
50	KS Bratislava rozdielne od KS Prešov (sp. zn. 23Co 39/2017): Znalcovi možno priznať nárok na náhradu trov protistrane sporu	127
51	K rozhodovaniu o náhrade trov dôkazu, ak bola úspešná strana oslobodená od súdneho poplatku	130

2.5 K dôvodom hodným osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov

2.5.1 Všeobecne k rozhodovaniu súdu podľa § 257 CSP

52	K účelu a k výkladu práva súdu nepriznať náhradu trov konania.....	136
53	K postupu súdu pri úvahe o použití moderačného práva pri rozhodovaní o náhrade nákladov konania.....	139
54	K možnosti čiastočného nepriznania trov	142
55	KS Nitra na rozdiel od KS Trnava, sp. zn. 25Co/53/2019: Súd má možnosť moderovať aj výšku náhrady trov právneho zastúpenia	144
56	KS Trnava na rozdiel od KS Nitra, sp. zn. 5Co/470/2016: Nárok na náhradu nemožno moderovať čo do jednotlivých trov, ale len ako celok.....	146
57	Nepriznanie náhrady trov konania podľa § 257 CSP sa nesmie javiť ako neprimeraná tvrdosť.....	148
58	NS na rozdiel od ÚS: Stranám musí byť umožnené zaujatie stanoviska k možnosti aplikácie § 257 CSP; aplikácia musí byť riadne odôvodnená	150
59	ÚS na rozdiel od NS: Súdny nie sú povinné vyzývať strany na zaujatie stanoviska k nepriznaniu náhrady trov konania podľa § 257 CSP za každých okolností	153
60	I. ÚS na rozdiel od II. ÚS 113/2019 – 12: Strany by mali zaujať stanovisko k aplikácii § 257 CSP	155
61	Dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie trov treba uviesť už v späťvzatí žaloby, nestačí ich uvádzať až v odvolaní s tým, že ich súd mohol zistiť zo spisu	158

2.5.2 Dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov spočívajúce v okolnostiach netýkajúcich sa strán sporu

62	Ak je príčinou zastavenia konania skutočnosť, ktorá nastala na základe osobitného zákona, môže ísť o dôvod hodný osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov	160
63	Chýbajúce doklady v dražobnom spise ako dôvod pre nepriznanie náhrady trov podľa § 257 CSP	162
64	K aplikácii § 257 CSP v sporoch o nápravu majetkových krívd z obdobia socializmu	164
65	Krajský súd Nitra na rozdiel od Krajského súdu Prešov: Pôvod sporu v reštitučných zákonoch nie je dôvodom pre nepriznanie náhrady trov podľa § 257 CSP	167
66	K aplikácii § 257 CSP v sporoch o určenie vlastníctva, v ktorých došlo k preváženiu princípu ochrany dobrej viery nad zásadou „nikto nemôže previesť viac práv, než má sám“	170
67	K nesprávnemu postupu súdu prvej inštancie ako k dôvodu hodnému osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov odvolacieho konania.....	172

68	Moderácia práva na náhradu trov konania pri odlišných právnych názoroch súdov rôznych stupňov	174
69	Moderačné právo súdu pri rozhodovaní o trovách konania a dĺžka prebiehajúceho konania	177
70	Nep priznanie náhrady trov konania z dôvodu, že žalobkyňa mohla mať dôvodné pochybnosti o platnosti závetu urobeného v prospech žalovanej	180
71	Predmet sporu nemôže byť dôvodom hodným osobitného zreteľa pre nepriznanie trov konania	183
72	Proti k tzv. neznámym vlastníkom zastúpeným Slovenským pozemkovým fondom sa s odkazom na § 257 CSP náhrada trov nepriznáva	185
73	Späťvzatie žaloby z dôvodu úhrady pohľadávky treťou osobou je dôvodom pre nepriznanie náhrady trov konania	187
74	Úspech v odvolacom konaní týkajúcom sa len povolenia plnenia v splátkach je dôvodom pre nepriznanie náhrady trov	188
75	Vyvolanie sporu chybou verejného notára a uznanie základu žaloby nie sú dôvodom hodným osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov.....	190
76	Zmena právnej úpravy ako dôvod pre nepriznanie náhrady trov konania procesne úspešnej strane sporu	193
77	K nepriznaniu náhrady trov z dôvodu hodného osobitného zreteľa pri ukončení konania z vôle právneho nástupcu zomrelého žalobcu	195
78	Ak k zrušeniu odvolaním napadnutého výroku dôjde kvôli zániku neodkladného opatrenia zo zákona a nie kvôli odvolacím dôvodom, ide o dôvod pre nepriznanie náhrady trov.....	197
2.5.3 Dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov spočívajúce v správaní sa úspešnej strany sporu		
79	Absencia snahy o mimosúdne vyriešenie sporu spôsobeného postupom non lege artis pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti môže byť dôvodom pre aplikáciu § 257 CSP	200
80	Ak bolo už v dobe poskytnutia úveru pravdepodobné, že dlžník nebude schopný ho splatiť, môže to byť dôvodom pre nepriznanie náhrady trov.....	202
81	K dôvodom hodným osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov v konaní o vrátenie daru	204
82	Konanie víťaznej strany sporu ako jedna, nie hlavná príčina vzniku škody a posudzovanie trov konania	206
83	Nedbanlivý prístup k plneniu procesných povinností môže byť dôvodom pre nepriznanie náhrady trov konania	208
84	Neskoré vznesenie námietky nedostatku pasívnej legitimácie ako dôvod pre nepriznanie náhrady trov konania	210

85	Nedostatočne včasné vznesenie námietky premlčania môže byť dôvodom pre nepriznanie náhrady trov	213
86	Obštrukčné konanie strany sporu nie je dôvodom hodným osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania.....	215
87	Použitie nekalých obchodných praktík voči spotrebiteľovi je vždy dôvodom hodným osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania	217
88	Trovy konania, ak naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy odpadol pre uznanie, ale k späťvzatiu žaloby nedošlo	219
89	K nesprávnemu označeniu protistrany ako k dôvodu osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov	221
90	K zníženiu náhrady trov právneho zastúpenia v súvislosti s podávaním tzv. formulárových žalôb.....	224
91	K aplikácii § 257 CSP v súvislosti so späťvzatím žaloby kvôli uplatneniu nároku vzájomnou žalobou v inom konaní	227

2.5.4 Dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov spočívajúce v správaní sa strany, ktorá nedosiahla (úplný) procesný úspech

92	K dôvodom hodným osobitného zreteľa pre nepriznanie trov konania v prípade sporu o vypratanie bytu.....	229
93	K dôvodom hodným osobitného zreteľa vzťahujúcich sa na konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva	232
94	Nesprávne vyčíslenie náhrady škody na zdraví nezastúpenou osobou, ktorá nemá právnické vzdelanie a nepriznanie náhrady trov	234
95	Uplatnenie moderačného práva na náhradu trov pri tzv. procesnej opatrnosti žalobcu.....	236
96	K aplikácii § 257 CSP v prípade späťvzatia žaloby na poistné plnenie pre čiastočné uspokojenie žalobcu.....	238

2.5.5 Dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov spočívajúce v správaní oboch strán sporu

97	Ak podanie žaloby zavinili svojím konaním obe strany, môže ísť o dôvod pre nepriznanie náhrady trov konania	241
98	Uzatvorenie mimosúdnej dohody o predmete sporu ako dôvod hodný osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov	243
99	K aplikácii § 257 CSP v prípade späťvzatia žaloby z dôvodu uzatvorenia mimosúdnej dohody s jedným zo žalovaných, ktorí tvoria samostatné procesné spoločenstvo.....	245
100	K okolnostiam odôvodňujúcim nepriznanie náhrady trov v konaní o určení, že nehnuteľnosť patrí do BSM	248

2.5.6 Dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov spočívajúce v subjektívnych pomeroch strán sporu

101	K vplyvu majetkovej situácie strán sporu na rozhodnutie o trovách konania podľa § 257 CSP	251
102	Ani vážne ochorenie strany sporu nie je dôvodom pre nepriznanie náhrady trov protistrane	253
103	Pri aplikácii § 257 CSP treba posudzovať nielen majetkové pomery neúspešnej strany, ale aj majetkové pomery víťaza sporu	255
104	Skutočnosť, že jedna zo strán je dôchodca a druhá podnikateľ, nie je sama osebe dôvod pre nepriznanie náhrady trov	259
105	Priznanie nároku na bezplatnú právnu pomoc samo osebe nie je dôvodom pre nepriznanie náhrady trov podľa § 257 CSP	262
106	Hendikep v dôsledku nehody môže byť dôvodom pre nepriznanie náhrady trov v konaní o náhrade škody na zdraví a sťažení spoločenského uplatnenia	264
107	K aplikácii § 257 CSP v súvislosti so späťvzatím žaloby správcom konkurznej podstaty kvôli vyhláseniu konkurzu.....	266
108	K rodičovskej dovolenke ako k dôvodu pre nepriznanie náhrady trov podľa § 257 CSP	268
109	K osobnému bankrotu ako dôvodu hodnému osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania	270
110	Nízke právne povedomie nemôže byť dôvodom hodným osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov	272
111	Postavenie spotrebiteľa a výška jeho príjmu vo vzťahu k výške trov konania môže byť dôvodom pre nepriznanie náhrady trov podľa § 257 CSP	274
112	Samotné postavenie spotrebiteľa nie je dôvodom pre nepriznanie náhrady trov konania podľa § 257 CSP.....	276
113	Verejnoprospešná činnosť strany sporu spočívajúca v budovaní skládok nie je dôvodom hodným osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov	277
114	Zdravotný stav a práceneschopnosť nie sú dôvodom pre nepriznanie náhrady trov konania podľa § 257 CSP.....	279
115	Zlá sociálna situácia ako dôvod pre nepriznanie trov v prípade, že neúspešná strana je vlastníkom bytu	281
116	Zastavenie súdneho konania pre smrť žalovaného je dôvodom hodným osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania.....	283

2.6 Procesnoprávne aspekty rozhodovania o náhrade trov

117	Rozhodovanie o trovách konania v zmysle CSP	284
118	Spor o náhradu trov konania zvyčajne nebude zakladať porušenie základných práv a slobôd	286

119	K výkladu pojmu „žiadam trovy“ vs. nárok na priznanie náhrady trov konania	288
120	Rozhodovanie o náhrade trov konania pri uplatnení nároku žalobou a vzájomným návrhom v tom istom (spoločnom) konaní.....	290
121	Rozhodovanie o trovách konania v prípade samostatného procesného spoločenstva.....	292
122	Náhrada trov konania štátu.....	293
123	Zásada úspechu v konaní nevylučuje rôzny pomer úspechu v jednotlivých fázach konania pretavený do samostatných výrokov o náhrade trov	296
124	Procesný úspech žalobcu pri zamietnutí žaloby	297
125	K rozhodnutiu o náhrade trov v prípade, ak zastavenie konania zavinili obe strany sporu v približne rovnakom rozsahu	300
126	K zavineniu trov konania v prípade, že žalobca vzal čo do uhradenej čiastky žalobu späť až s oneskorením	302
127	Rozhodnutie o nároku na náhradu trov má vždy povahu uznesenia.....	305
128	Súd musí rozhodnúť o trovách aj vtedy, ak konanie končí len pre niektorú zo strán.....	308
129	K rozhodnutiu o náhrade trov v prípade, že podľa spisu nijaké nevznikli.....	310
130	Prieťahy v konaní – Rozhodovanie o trovách konania	312
131	K nároku na náhradu trov konania v prípade výšky plnenia závislej od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku	316
132	Nereálne nadhodnotenie uplatneného nároku na finančné zadosťučinenie môže byť dôvodom pre nepriznanie náhrady trov v plnej výške aj napriek tomu, že nárok je daný.....	319
133	K nároku na náhradu trov v prípade sporu iniciovaného na základe žaloby s eventuálnym petitom	321
134	K možnosti zaviazat' k náhrade trov konania subjekt vystupujúci na tej istej sporovej strane, ako subjekt oprávnený k náhrade	324
135	Úspech vo veci sa skúma so zreteľom na každý samostatne uplatniteľný nárok (senát 7Co KS Prešov na rozdiel od KS Prešov 1Co/43/2019)	328
136	K formulácii výroku o nároku na náhradu trov konania	330
137	K náhrade trov konania v prípade, že ich vznik zavinil len jediný z členov nerozlučného spoločenstva.....	332
138	K solidarite vo vzťahu k náhrade trov pri nerozlučnom a nútenom spoločenstve.....	334
139	K posudzovaniu úspechu vo veci, ak bol žalobca neúspešný čo do petitu na určenie a zároveň úspešný čo do petitu na plnenie	336
140	K právu na náhradu trov konania osobitného subjektu podľa ustanovenia § 95 CSP.....	340
141	K možnosti zaviazat' intervenienta, ktorý netvorí so stranou procesné spoločenstvo, k náhrade trov	342

142	K rozhodovaniu o nároku na náhradu trov konania v prípade súdneho zmiernu	344
143	K rozhodovaniu o trovách konania v prípade neúspechu v pomerne nepatrnej časti podľa CSP	346
144	Súd nemôže povoliť zaplatenie náhrady trov konania v splátkach skôr, než je určená presná výška trov	348
145	Súd rozhoduje o trovách konania vždy s ohľadom na pomer úspechu v celom spore; nemožno rozhodovať o trovách pred čiastočným späťvzatím a po ňom	350
146	K nároku na náhradu tzv. separátnych trov konania v súvislosti s účasťou na zmarenom pojednávaní po nadobudnutí účinnosti nových procesných kódexov.....	352
147	K náhrade tzv. separátnych trov konania v prípade, ak nebola žalovanému zaslaná predžalobná výzva	355
148	K možnosti súdu uložiť strane sporu vyčíslenie trov konania podľa § 150 ods. 2 CSP	359
149	K okamihu rozhodovania o trovách konania v prípade nariadenia neodkladného opatrenia	361
150	K zodpovednosti za trovy odročeného konania podľa § 181 ods. 5 CSP, ak k nutnosti odročenia došlo v súvislosti s tým, že súd nevyzval na odstránenie väd podania	363
151	K priznaniu neuplatneného nároku na náhradu trov konania pri späťvzatí žaloby pred prvým pojednávaním.....	365
2.7 Rozhodovanie o trovách konania v súvislosti s konaním o opravných prostriedkoch a o sťažnosti		
152	Zmena rozhodnutia súdu prvej inštancie o trovách konania odvolacím súdom z dôvodov, ku ktorým sa strana sporu nemohla vyjadriť, je porušením procesných práv	367
153	K náhrade trov konania v prípade odmietnutia odvolania.....	370
154	Rozhodnutie odvolacieho súdu o zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa o zastavení konania a výrok o náhrade trov konania	372
155	K opravnému prostriedku vo vzťahu k trovám konania v platobnom rozkaze	375
156	Rozhodovaniu o trovách dovolacieho konania v prípade, že strana o ich náhradu neprejaví záujem a podľa spisu jej nijaké nevznikli	378
157	K rozhodovaniu o trovách vzniknutých v súvislosti s podaním sťažnosti proti uzneseniu vydanému súdnym úradníkom a k možnosti odvolania proti tomuto rozhodnutiu	380
158	Prípustnosť dovolania - uznesenie o náhrade trov konania	386
2.8 K povahe pohľadávky na náhrade trov konania		
159	K procesnej povahe nároku na náhradu trov konania.....	388

160	K vzniku nároku na odmenu advokáta v prípade, že stále prebieha vymáhanie trov právneho zastúpenia.....	389
161	K zrušeniu rozhodnutia o priznaní náhrady trov konania v prípade, že náhrada trov už bola vyplatená	392

2.9 K rozhodovaniu o náhrade trov v špecifických konaniach - CSP

162	K posudzovaniu úspechu v konaní o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva vo vzťahu k jednotlivým výrokom rozhodnutia.....	395
163	Procesný úspech v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva	398
164	K náhrade trov konania v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, ak je medzi stranami zhoda o prikázaní vecí a spor je len o výške náhrady za prikázanie.....	401
165	V spore o vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemkov pre potreby posúdenia nároku na náhradu trov závisí určenie výšky náhrady za užívanie od úvahy súdu	403
166	K procesnému úspechu v konaní o určenie vlastníckeho práva k viacerým pozemkom	407
167	K posudzovaniu miery úspechu v konaní o určenie, že nehnuteľnosti nie sú zafažené záložným právom spoločne s žalobou o určenie neplatnosti záložnej zmluvy	409
168	Rozhodovanie o trovách v konaní o vyporiadani bezpodielového spoluvlastníctva manželov.....	414
169	V konaní o vyporiadani BSM si spravidla každá strana platí trovy sama ..	417
170	Ak súd rozhodol v intenciách predžalobnej ponuky na vyporiadanie BSM, ktorá bola druhým manželom odmietnutá, ide o dôvod pre priznanie náhrady trov.....	419
171	K rozhodovaniu o náhrade trov v konaní o vyslovení neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia akciovej spoločnosti.....	421
172	Princípy trov v konaní o určenie dedičského práva z hľadiska úspechu vo veci.....	424

2.10 Judikatúra k Civilnému mimosporovému poriadku

2.10.1 K priznaniu náhrady trov v konaniach podľa CMP

173	K okolnostiam opodstatňujúcim priznanie práva na náhradu trov v „nesporných“ veciach	428
174	Vzťah úpravy náhrady trov konania podľa CSP k úprave podľa CMP.....	432
175	K uplatneniu nároku na náhradu trov konania podľa CMP.....	434
176	Pri rozhodovaní o trovách konania podľa CMP musí súd ustáliť, či bol dôvod pre ich výnimočné priznanie	438
177	Pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania nie je možné zohľadňovať iné konania medzi účastníkmi.....	440
178	K rozlišovacím kritériám pre aplikáciu § 54 a § 55 CMP	443

179	K okruhu prípadov, v ktorých môže súd priznať náhradu trov konania s odkazom na § 55 CMP.....	446
180	K preukazovaniu skutočností, ktoré odôvodňujú priznanie náhrady trov konania podľa § 55 CMP.....	449
181	K rozsahu posudzovania súdu pri aplikácii ustanovenia § 55 CMP za účelom priznania náhrady trov konania	451
182	Späťvzatie návrhu na začatie konania nie je okolnosťou pre priznanie náhrady trov konania podľa § 55 CMP	455
183	Zdlhavosť konania v zásade nie je dôvodom pre priznanie náhrady trov konania podľa § 55 CMP.....	457
184	Neúčast' na jednom súdnom pojednávaní nie je obštrukciou odôvodňujúcou priznanie náhrady trov podľa § 55 CMP.....	460
185	Hmotná núdza matky a jediný príjem spočívajúci v rodičovskom príspevku a prídavku na dieťa samy osebe neodôvodňujú priznanie náhrady trov.....	463
186	Podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov musí súd vo vzťahu k § 49 ods. 2 CMP skúmať ex offó.....	466

2.10.2 K rozhodovaniu o náhrade trov v špecifických konaniach podľa CMP

187	K vplyvu výšky priznaného výživného na výšku priznanej náhrady trov konania	469
188	Ak povinný rodič nespochybňuje nárok plnoletého dieťaťa na zvýšené výživné a dobrovoľne ho podporuje, bude to spravidla dôvodom pre nepriznanie náhrady trov konania dieťaťu úspešnému v konaní.....	472
189	Lahkovážny postoj pri určovaní otcovstva súhlasným vyhlásením ako dôvod pre nepriznanie náhrady trov v konaní o jeho zapretie	474
190	K okolnostiam, za ktorých nemožno procesne neúspešnej matke v konaní o zapretie otcovstva uložiť povinnosť k náhrade trov konania...	477
191	Kedy po procesne neúspešnom mužovi v konaní o určenie otcovstva nemožno spravodlivo požadovať náhradu trov konania	480
192	Neochota a neposkytovanie spolupráce zo strany otca pri súdnom určovaní otcovstva sú dôvodom pre priznanie náhrady trov úspešnej matke	482
193	Podanie procesne neprípustného návrhu na obnovu konania vo veciach výživného môže byť dôvodom pre priznanie náhrady trov konania podľa § 55 CMP.....	484
194	Ak je príčinou rozpadu manželstva mimomanželský pomer jedného z manželov, ide o dôvod pre priznanie náhrady trov druhému manželovi	486
195	K neoznámeniu zániku vyživovacej povinnosti zo strany plnoletého dieťaťa ako k dôvodu pre priznanie náhrady trov	488

196	K podaniu nedôvodného návrhu na zníženie výživného a uzavretiu rodičovskej dohody o úprave styku po podaní návrhu na jeho úpravu ako k dôvodom pre priznanie náhrady trov konania	490
197	K šikanóznemu výkonu práva vyplývajúceho z urážlivého chovania otca ako k dôvodu pre priznanie náhrady trov v mimosporovom konaní.....	494
198	Opakované neoprávnené premiestnenie je dôvodom pre priznanie náhrady trov konania o návrat maloletého do cudziny	497
199	Podanie nedôvodného návrhu na určenie príspevku na rozvedenú manželku nie je dôvodom pre priznanie náhrady trov bývalému manželovi podľa § 55 CMP	500
200	Stav odkázanosti na výživu je dôvodom pre priznanie náhrady trov konania podľa § 55 CMP strane, ktorá mala v konaní úspech	503
201	Špekulatívne podanie návrhu na rozšírenie styku s maloletým je dôvodom pre priznanie náhrady trov konania podľa § 55 CMP	505

3. JUDIKATÚRA K SPRÁVNEMU SÚDNEMU PORIADKU

3.1 K účelnosti a dôvodnosti vynaloženia trov

202	K nároku na náhradu trov konania v správnom súdnictve	507
203	Podmienky pre priznanie nároku na náhradu trov konania podľa SSP.....	509
204	K náhrade trov v súvislosti s prevzatím zastúpenia v konaní o preskúmanie zákonnosti dvoch samostatných, ale na seba nadväzujúcich rozhodnutí.....	512
205	K náhrade trov za štúdium spisu nepresahujúce hodinu	515
206	Výzva súdu, aby sa pribratý účastník konania vyjadril k žalobe a vznik trov konania	517
207	K náhrade trov za vypracovanie žiadosti o odklad vykonateľnosti správneho orgánu.....	519
208	K náhrade trov za oznámenie okruhu dedičov žalobcu a návrhu na pokračovanie s nimi.....	526
209	K dôvodnosti vynaloženia trov právneho zastúpenia orgánu verejnej správy	527

3.2 Procesné zavinenie a náhrada trov

210	K náhrade trov konania v prípade zavineného konania správneho orgánu.....	529
211	Pri zastavení konania podľa § 99 písm. c) SSP je nevyhnutné posudzovať zodpovednosť za zastavenie konania podľa § 171 ods. 1 SSP	535
212	K náhrade trov, ak správny orgán v nadväznosti na žalobu zruší napadnuté rozhodnutie, ale žalobca sa v poskytnutej lehote nevyjadrí, či bol orgánom uspokojený.....	539

213	K nepriznaniu náhrady trov v dôsledku procesného zavinenia zastavenia konania podľa SSP s ohľadom na zložitosť procesnej úpravy zákona o slobodnom prístupe k informáciám	541
214	K priznaniu náhrady trov v prípade späťvzatia žaloby podanej kvôli nesprávnemu poučeniu zo strany správneho orgánu	544
215	K náhrade trov konania v prípade späťvzatia žaloby v nadväznosti na uspokojujúce rozhodnutie žalovaného	547
3.3 K dôvodom hodným osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov podľa SSP		
216	K pojmu „dôvod hodný osobitného zreteľa“	549
217	Zrušenie správneho rozhodnutia z dôvodu vád, ktoré žalobca nenamietal, nie je dôvodom pre nepriznanie trov	552
218	Hromadné podávanie typizovaných podaní je dôvodom pre zníženie náhrady trov	554
219	K náhrade trov v prípade, ak nemal žalobca úspech v merite vecí a došlo len k moderácii sankcie	564
220	Dôvodom nepriznania časti trov konania môže byť to, že úspešný žalobca žalobou z veľkej časti namietal vady v nepreskúmateľnom rozsahu správneho aktu	566
221	Ak bol úspech v konaní dosiahnutý len vďaka zmene právnej úpravy v priebehu konania, ide o dôvod pre nepriznanie náhrady trov	570
3.4 K priznaniu náhrady trov podľa § 169 SSP		
222	Obštrukčné konanie v súvislosti s vyvlastnením nehnuteľnosti ako dôvod hodný osobitného zreteľa pre priznanie práva na náhradu ďalších trov konania	581
223	Vyvolanie nadbytočného súdneho sporu ako dôvod hodný osobitného zreteľa pre priznanie náhrady trov podľa § 169 SSP	585
224	K podmienkam vzniku nároku na náhradu trov vypracovania stanoviska zaslaného súdu subjektom podľa § 169 SSP	595
3.5 Výpočet náhrady trov v špecifických prípadoch		
225	K určeniu výšky náhrady trov v prípade spojenia vecí v správnom súdnictve	598

1.

JUDIKÁTY VYUŽITELNÉ K VŠETKÝM TROM PROCESNÝM KÓDEXOM

1.1

K účelnosti vynaloženia trov

1

Trovy konania sú vynaložené účelne, ak je ich vynaloženie v príčinnej súvislosti s presadzovaním procesného postoja

Účelnosť je vlastnosťou procesu spočívajúcou v sledovaní cieľa. Účelnosť spravidla nachádza svoju opodstatnenosť vtedy, ak vychádza zo zákonných dôvodov a neprekračuje ich medze. Trovy vynaložené účastníkom konania v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatňovaného nároku alebo ako v danom prípade procesná obrana proti takémuto nároku.

Súvisiace právne predpisy Zbierky zákonov SR: § 251 zákona č. 160/2015 Z. z.

Uznesenie Krajského súdu Košice
zo dňa 31. 8. 2016, sp. zn. 3Cob/18/2015

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. J. V. a členov senátu JUDr. D. B. a JUDr. G. V. v právnej veci žalobcu: Ing. J. K. - J., X. XX, R., IČO: XX XXX XXX, zastúpeného advokátskou kanceláriou H. R. F. s.r.o., F. XX, X., IČO: XX XXX XXX, proti žalovanej J. E., Q. trieda XX, X., zastúpenej H. A. X., advokátom, R. 8, X., o zaplatenie 8.729,30 eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Okresného súdu Košice I č. k. 27Cb/195/2005-590 z 24.11.2013

takto rozhodol:

Potvrďuje uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku o trovách štátu.

Zrušuje uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vec **vracia** súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Z odôvodnenia

I. Súd prvej inštancie napadnutým uznesením uložil žalobcovi povinnosť do troch dní odo dňa právoplatnosti uznesenia nahradiť žalovanej na účet jej právneho zástupcu trovy prvostupňového konania vo výške 187,36 eur titulom zaplateného súdneho poplatku a 2.625,90 eur titulom trov právneho zastúpenia. Zároveň žalobcovi uložil povinnosť do troch dní od právoplatnosti uznesenia zaplatiť na účet Okresného súdu Košice I trovy štátu vo výške 1.260,48 eur a žalovanej povinnosť do troch dní od právoplatnosti uznesenia zaplatiť na účet Okresného súdu Košice I trovy štátu vo výške 503,18 eur.

II. Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca sa žalobou zo dňa 22.11.2004 domáhal voči žalovanej zaplatenia 8.729 eur (262.979,00 Sk), čo odôvodnil tým, že na základe Zmluvy

o dielo zo dňa 1.6.2004 vykonal pre žalovanú práce špecifikované v predmetnej zmluve za tam uvedených podmienok.

III. Vo veci samej súd rozhodol rozsudkom zo dňa 27.2.2014 č. k. 27Cb/195/2005-551 v spojení s opravným uznesením z 27.3.2014 č. k. 27Cb/195/2005-563 tak, že žalovanú zaviazal zaplatiť žalobcovi 2.490,44 eur do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol s tým, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia.

IV. Žalovaná žiadala priznať trovy konania a vyčísliť ich cestou právneho zástupcu sumou 436,33 eur titulom zaplateného súdneho poplatku za odpor proti platobnému rozkazu a sumou 7.777,55 eur titulom trov právneho zastúpenia.

V. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa ust. § 142 ods. 2 O.s.p. a keďže v konaní bola úspešná žalovaná a to v pomernej časti v rozsahu 42,94 % (71,47 % - 28,53 %) okresný súd jej priznal náhradu pomernej časti (42,94 %) súdneho poplatku a trov právneho zastúpenia.

VI. Súd prvej inštancie nepriznal odmenu za uplatnenie nároku na zľavu z ceny z 23.2.2007, pretože tento úkon bol realizovaný voči žalovanému a súd ho nepovažuje za úkon súdneho konania a za podanie odvolania a jeho späťvzatie, pretože o odvolaní nebolo rozhodnuté, a teda nie je možné posúdiť, či bolo podané dôvodne. Z uvedeného dôvodu súd nepovažoval za spravodlivé, aby náklady na tieto úkony právnej pomoci znášal žalobca. Rovnako súd krátil vyčíslenú DPH, a to vzhľadom k tomu, že podľa predloženého osvedčenia o registrácii platiteľa DPH je advokát platiteľom DPH až od 5.6.2007 a k režijnému paušálu je možné pripočítať DPH až za úkony realizované po 1.6.2009. Za úkony realizované pred 5.6.2007 a za režijný paušál k úkonom pred účinnosťou vyhlášky č. 209/2009 Z. z. súd DPH nepriznal.

VII. O trovách štátu súd prvej inštancie rozhodol podľa ust. § 148 ods. 1 O.s.p. s poukazom aj na ust. § 151 ods. 6 O.s.p. a keďže štátu vznikli v priebehu konania trovy titulom priznania znalečného uzneseniami č. k. 27Cb/195/2005-164 vo výške 421,36 eur, č. k. 27Cb/195/2005-291 vo výške 432,00 eur a č. k. 27Cb/195/2005-411 vo výške 910,30 eur, celkove teda znalečné 1.763,66 eur, pričom žalobca bol v konaní úspešný v pomere 28,53 % a žalovaná v pomere 71,47 %, okresný súd trovy štátu rozdelil medzi účastníkov podľa miery neúspechu.

VIII. Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca. Navrhol napadnuté uznesenie zmeniť tak, že žalovaná sa zaväzuje žalobcovi uhradiť trovy konania, vrátane trov odvolacieho konania.

IX. Namietal, že súd prvej inštancie nesprávne určil pomernú výšku režijného paušálu, pričom vôbec neuviedol z akej výšky režijného paušálu vychádza a ani rok, za ktorý tento paušál priznáva. V uznesení je táto suma určená iba všeobecne, pričom ak vychádzal z režijného paušálu za rok 2005 vo výške 4,98 eur, tak pomerná časť (42,94 % z 4,98 eur) je po zaokrúhlení 2,14 eur a nie 2,13 eur, ako uvádza súd vo svojom uznesení. Takisto pri určení pomernej výšky ostatných režijných náhrad, súd nesprávne vypočítal ich hodnotu.

X. Ďalej poukázal na to, že súd v uznesení uvádza „... k režijnému paušálu je možné pripočítať DPH až za úkony realizované po 1.6.2009“. Za úkony realizované pred 5.6.2007 a za režijný paušál k úkonom pred účinnosťou vyhlášky č. 209/2009 Z. z. súd DPH nepriznal“. Z uvedeného vyvodil, že došlo k pochybeniu určeniu výšky DPH za úkony vykonané v období od 5.6.2007 do 1.6.2009. Rovnako namietal, že súd pri určení výšky trov, ktoré vznikli štátu, nesprávne určil výšku jednotlivých náhrad, pričom správne hodnoty jednotlivých hodnôt náhrad sú 503,17 eur a 1.260,49 eur a nie ako sa uvádza v uznesení 503,18 eur a 1.260,48 eur. Žalovaná žiadala priznať trovy v sume 436,33 eur titulom zaplateného

súdneho poplatku, avšak podľa sadzobníka súdnych poplatkov položky 2 písm. a/ je súdny poplatok určený vo výške 5 % z ceny predmetu konania, t. j. vo výške 436,46 eur a nie vo výške 436,33 eur, ako sa uvádza v uznesení. Rovnako namietal, že sa súd pri určení výšky trov konania a posúdenia miery úspechu resp. neúspechu v konaní nezaoberal vzájomnými žalobami, ktoré podala žalovaná z 25.1.2006 vo výške 65.740,00 Sk (2.182,17 eur) a ani vzájomnou žalobou z 16.5.2007 vo výške 250.600,00 Sk (8.318,40 eur), ktoré neboli žalovanej priznané a tak významnou mierou ovplyvnili mieru úspechu v tomto spore. Žalovaná vzájomnými žalobami požadovala od žalovaného 10.500,57 eur, pričom v tomto konaní nebola úspešná. Mal za to, že je potrebné, aby sa súd s týmito žalobami vysporiadal aj pri určení trov konania, nakoľko sa v tomto prípade nejedná o obranu žalovanej, ale o vzájomný návrh v zmysle § 97 a § 98 O.s.p.

XI. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu podanému žalobcom uviedla, že žalobca vo svojom odvolaní síce napadol výšku priznanej náhrady trov konania žalovanej, vrátane trov právneho zastúpenia, avšak z obsahu odvolania a vyčíslenia vyplýva, že pre priznanie náhrady jednotlivých režijných paušálov súd žalovanej titulom nesprávneho zaokrúhľovania priznal menej ako mal, a teda žalobca bol zaviazaný zaplatiť menej, ako žalovanej patrí, pričom rádo ide o niekoľko centov. Rovnako a s rovnakým výsledkom žalobca napáda výšku náhrady trov konania v súvislosti s náhradou zaplateného súdneho poplatku, keď tvrdí, že výška súdneho poplatku mala byť správne 436,46 eur a nie len 436,33 eur. Žalovaná si však v rámci vyčíslenia trov konania uplatnila nárok na náhradu súdneho poplatku, ktorý vyčíslila vo výške 436,33 eur. Pokiaľ žalobca ďalej uvádza, že došlo k pochybeniu určenia výšky DPH, keď súd nepriznal žalovanej časť trov právneho zastúpenia, ktoré tvorí DPH na úkony vykonané do 5.6.2007, keď podľa názoru súdu sa právny zástupca stal platiteľom DPH až od 5.6.2007, čo zistil z osvedčenia o registrácii DPH, uviedla, že je pravdou, že súd nesprávne zistil skutkový stav týkajúci sa dátumu, odkedy sa právny zástupca žalovanej stal platiteľom DPH, keďže si zrejme zamenil dátum vydania osvedčenia, ktorý je 5.6.2007 s dátumom, odkedy sa právny zástupca stal platiteľom DPH, ktorý je 1. november 1996. Z uvedeného je zrejme, že súd v dôsledku nesprávneho zistenia skutkového stavu nepriznal žalovanej pomernú časť náhrady trov právneho zastúpenia tvoriacej DPH za 10 úkonov (súdom uznaných) vykonaných do 5.6.2007, t. j. spolu vo výške 191,33 eur, napriek tomu, že žalovanej nárok na ich náhradu vznikol.

XII. Pokiaľ žalobca vo svojom odvolaní uvádza, že súd pri určení výšky trov konania a posúdenia miery úspechu či neúspechu nezohľadnil vzájomné žaloby, ktoré podala žalovaná, uviedla, že tvrdenie žalobcu, že v týchto konaniach bola žalovaná neúspešná sa nezákladá na pravde, keďže jedna vzájomná žaloba bola vylúčená na samostatné konanie a druhá bola zastavená pre nezaplatenie súdneho poplatku, a teda predpokladaný úspech či neúspech v tejto veci žiadnym spôsobom nemôže ovplyvniť mieru úspechu či neúspechu vo veci samej.

XIII. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je čiastočne dôvodné.

XIV. V posudzovanej veci súd prvej inštancie správne vo veci rozhodol, pokiaľ pri rozhodovaní o trovách štátu aplikoval ust. § 148 ods. 1 O.s.p. (platné v čase jeho rozhodovania) a správne rozhodol, pokiaľ prihliadol na výsledok konania (úspech žalobcu 28,53 % a žalovanej 71,47 %), a pokiaľ v nadväznosti na to trovy štátu rozdelil medzi účastníkov. Súdom určená výška týchto trov (uložená povinnosť nahradiť trovy štátu) zodpovedá výsledku konania. Je totiž nesporné, že trovy štátu vznikli titulom vyplatenia znalečného v celkovej výške 1.763,66 eur, čo strany sporu nerozporovali.

XV. Odvolací súd s poukazom na vyššie uvedené, ako aj na citované zákonné ustanovenie konštatuje správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia, s ktorými sa v celom rozsahu

stotožňuje a na tieto poukazuje, a preto v tejto časti uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 C. s. p. potvrdil, lebo je vo výroku vecne správne.

XVI. Žalobca vo svojom odvolaní napadol aj výšku priznanej náhrady trov konania žalovanej, vrátane trov právneho zastúpenia, napadol výšku náhrady trov konania v súvislosti s náhradou zaplateného súdneho poplatku, keď okrem iného tvrdí, vychádzajúc z obsahu odvolania a jeho výpočtov, že pri priznaní náhrady jednotlivých režijných paušálov súd žalovanej titulom nesprávneho zaokrúhľovania priznal menej ako mal a teda, že žalobca bol zaviazaný zaplatiť menej ako žalovanej patrí. Rovnako sa to týka vyčíslenia súdneho poplatku, keď tvrdí, že výška súdneho poplatku mala byť správne 436,46 eur a nie 436,33 eur. Tak tiež namietal, že došlo k pochybeniu určenia výšky DPH, keď tvrdí, že súd nepriznal žalovanej časť trov právneho zastúpenia, ktoré tvorí DPH za úkony vykonané do 5.6.2007. V tejto súvislosti odvolací súd len uvádza, že odvolateľ sa nemôže dovoľávať nesprávnosti výpočtu náhrady (či už titulom trov právneho zastúpenia alebo titulom výpočtu súdneho poplatku a DPH), ktorú má zaplatiť žalobca žalovanej, keď nesprávnym výpočtom neutrpel žiadnu ujmu a navyše, pokiaľ žalovaná proti priznanej náhrade trov konania (pokiaľ jej nebola priznaná v plnej výške podľa jej vyčíslenia) odvolanie nepodala. V takomto prípade vyznieva odvolanie žalobcu paradoxne, pokiaľ tvrdí, že bol zaviazaný zaplatiť žalovanej menej ako jej patrí a vyznieva ako odvolanie nie v prospech žalobcu, ale žalovanej.

XVII. Žalobca v podanom odvolaní, okrem vyššie uvedeného tiež tvrdí, že súd pri určení výšky trov konania a posúdenia miery úspechu, či neúspechu nezohľadnil vzájomné žaloby, ktoré podala žalovaná, pričom v týchto konaniach bola žalovaná neúspešná a keďže sa v tomto prípade nejednalo o obranu žalovanej, ale o vzájomný návrh, namietal, že súd v napadnutom uznesení určil náhradu trov konania aj pre tieto úkony v prospech žalovanej, pričom však nezvážil mieru úspešnosti pri týchto návrhoch.

XVIII. Z obsahu spisu vyplýva (ako aj z rozsudku z 27. februára 2014 č. k. 27Cb/195/2005-551 v spojení s opravným uznesením z 27. marca 2014 č. k. 27Cb/195/2005-563), že z uplatnenej žalovanej sumy 8.729,30 eur s prísl. bola žalovaná zaviazaná zaplatiť žalobcovi 2.490,44 eur a v prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol s tým, že o náhrade trov konania a trovách štátu bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku. Z uvedeného teda vyplýva, že v konaní bola úspešná žalovaná a to v pomernej časti v rozsahu 42,94 % (71,47 % - 28,53 %), čo znamená, že obaja účastníci konania mali vo veci čiastočný úspech, a teda boli splnené podmienky na rozhodnutie o náhrade trov konania podľa vtedy platného ustanovenia § 142 ods. 2 O.s.p., čomu zodpovedá v súčasnosti ust. § 255 C.s.p. Rovnako z obsahu spisu vyplýva, že súd prvej inštancie uznesením z 16.5.2006 č. k. 27Cb/195/2005-100 vylúčil vzájomný návrh žalovanej o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 65.740,00 Sk z 20.1.2006 na samostatné konanie.

XIX. Odvolací súd má za to, že súd prvej inštancie v danom prípade správne aplikoval ust. § 142 ods. 2 O.s.p. (v súčasnosti § 255 ods. 2 C.s.p.), keď vychádzajúc z výsledku konania vo veci samej konšatoval, že žalovanému vzniklo právo na náhradu trov prvostupňového konania v rozsahu 42,94 % z celkových trov konania.

XX. Napriek vyššie uvedenému súd prvej inštancie sa pri rozhodovaní o trovách konania medzi účastníkmi nevyporiadal náležite so všetkými podstatnými okolnosťami významnými pre toto rozhodnutie a podľa názoru odvolacieho súdu aj postup súdu prvej inštancie nezodpovedal zaužívanému postupu pri výpočte týchto trov konania medzi účastníkmi, čo následne predstavuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nezrozumiteľnosť resp. aj nedostatok dôvodov. Povinnosťou súdu prvej inštancie totiž bolo, a to po preskúmaní predloženého vyčíslenia trov právnym zástupcom žalovanej v zmysle vyhl. č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, vrátane preskúmania účelnosti takto uplatnených trov potrebných na uplatňovanie alebo bránenie práva, vyčíslieť celkové trovy

konania (vrátane odmeny, režijného paušálu, súdnych poplatkov a DPH), ktoré by žalovanej patrili v prejednávanej veci a z takto vyčíslených trov konania priznať právo na náhradu trov konania podľa pomeru úspechu z celkových trov konania.

XXI. Je totiž potrebné prisvedčiť žalobcovi, že z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okrem iného nevyplýva, z akej výšky režijného paušálu vychádzal súd prvej inštancie, v tom ktorom období, čo robí rozhodnutie nepreskúmateľným a v nadväznosti na to žalobca aj namietal výšku všetkých režijných náhrad resp. spôsob ich výpočtu.

XXII. Súd rozhodujúci o náhrade trov konania musí vychádzať aj zo zásady účelnosti a priznať preto môže náhradu len tých trov, ktoré boli potrebné na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva. Účelnosť je vlastnosťou procesu spočívajúcou v sledovaní cieľa. Účelnosť spravidla nachádza svoju opodstatnenosť vtedy, ak vychádza zo zákonných dôvodov a neprekračuje ich medze. Trovy vynaložené účastníkom konania v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatňovaného nároku alebo ako v danom prípade procesná obrana proti takémuto nároku.

XXIII. Odvolací súd s poukazom na vyššie uvedené považuje za potrebné prisvedčiť žalobcovi, že ním namietané úkony právnej služby, za ktoré si právny zástupca žalovanej uplatnil odmenu (vzájomný návrh zo dňa 20.1.2006 a vzájomná žaloba 16.5.2007) nemožno považovať za účelne vynaložené trovy konania a pokiaľ ich súd prvej inštancie priznal, nesprávne vo veci rozhodol.

XXIV. Odvolací súd k tomu dodáva (vychádzajúc jednak z obsahu spisu ako aj z vyjadrenia žalovanej), že o vzájomných žalobách súd prvej inštancie nekonal (nesúviseli s predmetom konania) a z tohto dôvodu aj vzájomný návrh zo dňa 20.1.2006 bol vylúčený na samostatné konanie a ohľadne vzájomnej žaloby zo 16.5.2007, podľa vyjadrenia žalovanej, bolo konanie zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku.

Každý úkon a každé plnenie trov konania je treba z hľadiska účelnosti posudzovať samostatne

I. Súd rozhodujúci o priznaní náhrady trov konania je povinný vždy skúmať účelnosť vynaložených trov konania uplatnených úspešným účastníkom konania v spore. Účelnosť je vlastnosť procesu spočívajúca v sledovaní cieľa. Účelnosť spravidla nachádza svoju opodstatnenosť vtedy, ak vychádza zo zákonných dôvodov a neprekračuje ich medze. Je preto potrebné rozlišovať medzi právom účastníka konania (fyzickej, právnickej osoby, štátneho orgánu) na právnu pomoc a nárokom na náhradu trov konania za poskytnutú právnu pomoc. Trovy konania potrebné na účelne uplatňovanie alebo na ochranu práv sa nemôžu posudzovať ako celok, aj keď účastník má právo na náhradu trov konania, pretože každý úkon, alebo každé plnenie trov treba posudzovať samostatne.

II. V danej veci odvolateľ v podanom odvolaní opodstatnene vytýka súdu prvého stupňa, že neskúmal účelnosť vynaložených trov potrebných na účelne uplatňovanie alebo bránenie práva pri rozhodovaní o trovách konania, neskúmal otázku tzv. hromadného podávania podaní zo strany vedľajšieho účastníka na strane odporcu v spotrebiteľských veciach, nezaoberal sa účelnosťou trov konania z toho pohľadu, že vedľajší účastník a odporca majú právne zastúpenie, pričom zástupca odporcov spravidla v obdobných veciach zastupuje vedľajšieho účastníka. Súd prvého stupňa sa v dôvodoch svojho rozhodnutia vôbec nevyporiadal s uplatnenou náhradou za opakované vyjadrenia k veci z pohľadu, či každé z vyjadrení obsahuje takú právnu argumentáciu, ktorá by bola právne relevantná k posudzovanému nároku navrhovateľa, nevyporiadal sa s opakovanými parami s klientom, tieto nepodrobil žiadnej súdnej kontrole.

Súvisiace právne predpisy Zbierky zákonov SR: § 142, § 93 zákona č. 99/1963 Zb. (do 30. 6. 2016), § 251, § 81 zákona č. 160/2015 Z. z. (od 1. 7. 2016)

**Uznesenie Krajského súdu Trenčín
zo dňa 30. 6. 2016, sp. zn. 19Co/221/2016**

Krajský súd v Trenčíne v právnej veci navrhovateľa B. O. X., s.r.o., G.: XX XXX XXX, so sídlom F. 5, XXX XX W., zastúpeného S. O., s.r.o., so sídlom W. XXX XX, F. 5, proti odporcom: 1/ U. Q., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. XXX, XXX XX D. pri F. a 2/ C. Q., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. XXX XX, D. XX/X, obidvaja zastúpení U. W. U., advokátom so sídlom W. XXX XX, T. XX, za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporcov: Q. E. F. X., G.: XX XXX XXX, so sídlom W. XXX XX, Q. nám. 7, zastúpeného U. F. F., advokátom so sídlom W. XXX XX, N. XX, o zaplatenie X.XXX,XX eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti uzneseniu E. súdu F. č. k. 9C XXX/XXXX-XXX zo dňa 29. marca 2016, takto

rozhodol:

Uznesenie okresného súdu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Z odôvodnenia

I. Súd priznal odporcom trovy právneho zastúpenia za tieto úkony právnej služby:

- 1) prevzatie veci a príprava zastúpenia v roku 2015
- 2) účasť na pojednávaní dňa 01.06.2015

- 3) porada s klientom zo dňa 02.06.2015
- 4) vypracovanie právneho rozboru veci zo dňa 03.06.2015
- 5) vyjadrenie vo veci samej zo dňa 15.06.2015
- 6) porada s klientom zo dňa 14.07.
- 7) vyjadrenie vo veci samej zo dňa 10.08.2015
- 8) porada s klientom zo dňa 14.08.
- 9) vyjadrenie vo veci samej zo dňa 17.08.2015
- 10) porada s klientom zo dňa 18.08.2015
- 11) účasť na pojednávaní dňa 19.08.2015
- 12) porada s klientom zo dňa 29.09.2015
- 13) účasť na pojednávaní dňa 30.09.2015
- 14) účasť na pojednávaní dňa 21.10.2015

II. Súd uviedol, že pokiaľ ide o trovy vedľajšieho účastníka, vedľajšiemu účastníkovi na strane odporcu, ktorý má rovnaké práva a povinnosti ako účastník (§ 93 ods. 4 prvá veta Občianskeho súdneho poriadku), nemožno odoprieť právo na zastúpenie advokátom, preto mu patrí náhrada trov konania. Nepovažoval trovy konania vedľajšieho účastníka za neúčelné. Vedľajší účastník vstúpil do konania na strane odporcov na ich pomoc a podporu, v konaní bol činný a preto podľa názoru súdu riadne a účelne bránil práva odporcov.

III. Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ. Navrhol, aby odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa tak, že odporcovi a vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov právneho zastúpenia neprizná. Považoval za potrebné zdôrazniť, že odporca si zvolil svojho právneho zástupcu až potom, ako do konania vstúpil vedľajší účastník, ktorého v obdobných početných prípadoch zastupuje práve U. W. U. Navrhovateľ nespochybňuje právo odporcov zvoliť si v konaní svojho právneho zástupcu, avšak zároveň zastáva názor, že združenie na ochranu spotrebiteľa musí byť spôsobilé poskytnúť spotrebiteľom ako účastníkom dostatočnú právnu ochranu, a teda je viac než isté, že v danom prípade vzišla iniciatíva k prevzatiu právneho zastúpenia od právneho zástupcu vedľajšieho účastníka a nie od samotných odporcov. Možno teda uviesť, že v danom prípade prevažuje právny záujem právneho zástupcu U. U. na zabezpečení svojej odmeny prostredníctvom právneho zastúpenia nad samotnou ochranou svojho klienta, keďže rovnakú ochranu môže odporcom poskytnúť aj vedľajší účastník. A., že súd priznal odporcom náhradu trov právneho zastúpenia za 5 porád s klientom, pričom JUDr. U. zastupuje v obdobných početných prípadoch tak odporcov, ako i združenie Q. ochrana práv spotrebiteľov, ktoré do konaní vstupuje ako vedľajší účastník, teda je mu zrejмый skutkový a právny stav veci, ktorý je v daných prípadoch obdobný, pričom zároveň navrhovateľ vyslovil pochybnosti, že by dotknutý právny zástupca oboznamoval odporcov so zvolenou právnu argumentáciou, ktorá je pre laika v mnohých prípadoch ťažko pochopiteľná. Poukázal na to, že predmetný právny úkon nebol zo strany právneho zástupcu nijakým spôsobom preukázaný, a teda ide o priznanie odmeny za úkon právnej služby, o ktorom sú pochybnosti, že bol vôbec vykonaný. Namietal, že predmetné úkony považoval súd za účelne vynaložené a zastával názor, že sú v rozpore so zásadou hospodárnosti konania. Vyslovil názor, že cieľom právneho zástupcu odporcov je zneužívanie inštitútu trov právneho zastúpenia za účelom dosahovania vlastného zisku.

IV. Z hľadiska trov právneho zastúpenia vedľajšieho účastníka poukázal na skutočnosť, že podľa rozhodnutia súdu súd odporcov neposúdil ako spotrebiteľov, pričom za daných okolností je účasť vedľajšieho účastníka v konaní absurdná a irelevantná, a teda postráda akýkoľvek zmysel priznania trov právneho zastúpenia vedľajšieho účastníka. Nepovažoval

za účelnú takú náhradu trov konania, ak sa určité procesné podanie nadbytočne opakuje, bez uvedenia nových procesne významných skutočností. Podania vedľajšieho účastníka sú abstraktné, všeobecné, bez znalosti prejednávanej veci a automaticky uplatňovanou nedôvodnou námietkou premlčania, ktorý názor vyslovil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí zo dňa 24.03.2015, sp. zn. 7MCdo/15/2014. Uviedol, že združenie na ochranu spotrebiteľa ako vedľajší účastník vstupuje do množstva konaní bez ohľadu na stav konania a vôľu odporcu, nemá žiadnu vedomosť o prejednanom prípade. Len z označenia účastníkov konania usudzuje, že ide o spotrebiteľskú vec. Paušálny vstup združenia zastúpeného advokátom do konaní, v ktorých pre vstup nebol žiadny dôvod, iba zbytočne navyšuje trovy konania a navodzuje dojem, že účelom vstupu nebola ochrana práv spotrebiteľa, ale získanie finančných prostriedkov v podobe náhrady trov právneho zastúpenia.

V. Krajský súd preskúmal vec v zmysle ust. § 212 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné.

VI. Pre každý prípad rozhodovania súdu o náhrade trov konania platí zásada, podľa ktorej môže byť účastníkovi konania priznaná náhrada len tých trov, ktoré boli potrebné na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda nie všetky náklady majúce povahu trov konania). V prípade rozhodovania o náhrade trov konania pri plnom úspechu vo veci je táto zásada výslovne uvedená v ust. § 142 ods. 1 O.s.p. Pojem „účelnosť“ použitý v tomto ustanovení treba chápať ako určitú poistku pred hradením nákladov nesúvisiacich s konaním resp. pred nákladmi nadbytočnými či nadmernými. Pri posudzovaní účelnosti nákladov vynaložených na právne zastúpenie treba dôsledne rozlišovať, či právne zastúpenie advokátom je využitím ústavne zaručeného práva na právnu pomoc, alebo či sa jedná skôr o zneužitie tohto práva na úkor strany napr. v zastúpení v celkom banálnej veci, opakované zastúpenie v tzv. hromadných - skutkovo a takmer právne totožných veciach, alebo zrejímá snaha zvýšiť náklady konania protistrane (nález Ústavného súdu Českej republiky z 25.03.2014 sp. zn. I.US 3819/13).

Zásada účelnosti trov potrebných na uplatnenie alebo bránenie práva je vyvoditeľná zo všeobecných zásad efektivity a spravodlivosti občianskeho súdneho konania ako celku a z ústavno-právneho princípu proporcionality, chrániaceho primeranosť ako hodnotu právneho štátu. Primeranosť súvisí s rozumnosťou v práve, ktorá je chápaná ako vyhľadávanie praktickej rovnováhy v rámci aplikácie práva (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. júna 2014 sp. zn. 6MCdo/9/2013).

Z uvedeného teda vyplýva, že súd rozhodujúci o priznaní náhrady trov konania je povinný vždy skúmať účelnosť vynaložených trov konania uplatnených úspešným účastníkom konania v spore. Účelnosť je vlastnosť procesu spočívajúca v sledovaní cieľa. Účelnosť spravidla nachádza svoju opodstatnenosť vtedy, ak vychádza zo zákonných dôvodov a neprekračuje ich medze. Je preto potrebné rozlišovať medzi právom účastníka konania (fyzickej, právnickej osoby, štátneho orgánu) na právnu pomoc a nárokom na náhradu trov konania za poskytnutú právnu pomoc. Trovy konania potrebné na účelné uplatňovanie alebo na ochranu práv sa nemôžu posudzovať ako celok, aj keď účastník má právo na náhradu trov konania, pretože každý úkon, alebo každé plnenie trov treba posudzovať samostatne.

V danej veci sa odvolací súd stotožňuje s námietkou odvolateľa, že združenie na ochranu spotrebiteľa musí byť spôsobilé poskytnúť spotrebiteľom ako účastníkom dostatočnú právnu ochranu a preto nie je nutné, aby združenie na ochranu spotrebiteľa bolo právne zastúpené. Avšak podľa z ustálenej súdnej praxe, ktorú navrhovateľ akceptuje a ani odvolací súd sa od nej nemieni odkloniť, vedľajší účastník tak, ako ktorákoľvek fyzická alebo právnická osoba má právo zvoliť si advokáta, ktorý ho zastupuje v konaní. Samotná skutočnosť, či sa vedľajší účastník dá v konaní zastúpiť, je na voľbe samotného vedľajšieho účastníka, ktoré právo je dané Ústavou SR čl. 47 ods. 2.

V danej veci odvolateľ v podanom odvolaní opodstatnene vytýka súdu prvého stupňa, že neskúmal účelnosť vynaložených trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva pri rozhodovaní o trovách konania, neskúmal otázku tzv. hromadného podávania podaní zo strany vedľajšieho účastníka na strane odporcu v spotrebiteľských veciach, nezaoberal sa účelnosťou trov konania z toho pohľadu, že vedľajší účastník - Všeobecná ochrana práv spotrebiteľov a odporca v prvom a druhom rade majú právne zastúpenie pričom zástupca odporcov JUDr. W. U. spravidla v obdobných veciach zastupuje vedľajšieho účastníka. Súd prvého stupňa sa v dôvodoch svojho rozhodnutia vôbec nevyporiadal s uplatnenou náhradou za opakované vyjadrenia k veci z pohľadu, či každé z vyjadrení obsahuje takú právnu argumentáciu, ktorá by bola právne relevantná k posudzovanému nároku navrhovateľa, nevyporiadal sa s opakovanými poradami s klientom, tieto nepodrobil žiadnej súdnej kontrole.

K účelnosti vynaloženia cestovných výdavkov advokáta so sídlom v inom mieste, než je sídlo súdu a bydlisko účastníka konania

Účelnosť je vlastnosť procesu spočívajúca v sledovaní cieľa. Účelnosť spravidla nachádza svoju opodstatnenosť vtedy, ak vychádza zo zákonných dôvodov a neprekračuje ich medze. Vychádzajúc z princípu úspechu v spore odvolací súd priznal žalovanej právo na plnú náhradu trov konania. Náhradu nákladov vynaložených na cestovné a náhradu za stratu času v súvislosti s účasťou jej právnej zástupkyne na pojednávaniach pred súdom prvého stupňa nepriznal na základe jediného kritéria (t. j. že sídlo advokátky je mimo bydliska účastníka i sídla súdu prvého stupňa), ktoré samo osebe nemá zákonné opodstatnenie v zákonom sledovanom a prezumovanom ciele nahradiť úspešnej strane trov konania. Jeho opodstatnenosť nemožno vyvodiť ani z možnosti využitia inštitútu právnej substitúcie, pretože táto má dispozitívny charakter a nie je povinnosťou uloženou účastníkovi konania ani jeho advokátovi. Príslušná právna úprava (vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb) vzťahujúca sa na pojednávanú vec priznáva advokátovi možnosť uplatnenia účelne vynaložených náhrad cestovných výdavkov i náhrady za stratu času. V prípade náhrad cestovného sa ich účelnosťou rozumie najmä voľba vhodného dopravného prostriedku s ohľadom na sídlo advokátskej kancelárie a miesto procesného úkonu (napr. pojednávania súdu), jeho dostupnosťou z hľadiska vlakovej alebo autobusovej dopravy ako lacnejších foriem cestovania. Súčasne však treba brať do úvahy i výšku náhrady za stratu času, ktorá môže byť pri použití relatívne nákladnejšieho dopravného prostriedku (napr. osobného automobilu oproti dopravnému prostriedku verejnej dopravy) v konečnom dôsledku efektívnejšia, než u iného menej nákladného spôsobu dopravy. Pokiaľ sa právna zástupkyňa žalovanej riadne dostavila k súdom nariadeným pojednávaniam a z jej konania (prípadne konania žalovanej) nevznikli žiadne prieťahy, či neúčelné realizované úkony súdu, nemožno v takomto prípade náklady právneho zastúpenia považovať za neúčelné.

Súvisiace právne predpisy Zbierky zákonov SR: § 251 zákona č. 160/2015 Z. z., § 163 zákona č. 162/2015 Z. z.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 9. 11. 2010, sp. zn. 5 M Cdo 21/2009

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **R.**, proti žalovanej **M. P., o zaplatenie 1 380,07 € s príslušenstvom (41 576 Sk)**, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 6 C 12/2008, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 8. júna 2009, sp. zn. 7Co 80/2009, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky **zrušuje** rozsudok Krajského súdu v Prešove z 8. júna 2009, sp. zn. 7Co 80/2009 vo výroku, ktorým bol zmenený rozsudok Okresného súdu Humenné z 27. januára 2009 č. k. 6 C 12/2008-105 o náhrade trov konania tak, že žalovanej sa

nepriznáva ich náhrada presahujúca sumu 539,37 € a vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

Z odôvodnenia

I. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia v časti týkajúcej sa trov právneho zastúpenia nepriznaných žalovanej ako náhradu za hotové výdavky a stratu času vyúčtované splnomocnenou advokátkou konštatoval, že nie všetky trovy konania vynaložené v konaní úspešnou žalovanou v čiastke 2 227,57 € a priznané prvostupňovým súdom, sa môžu považovať za účelne vynaložené v zmysle ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p. Za účelne vynaložené označil iba trovy prvostupňového konania vo výške 539,37 €, ktoré predstavujú tarifnú odmenu advokáta za zastupovanie v občianskoprávnom konaní podľa § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) za päť úkonov právnej služby vykonaných v roku 2008 a jeden takýto úkon vykonaný v roku 2009, zvýšenú o príslušné režijné paušály. Ďalšie trovy pozostávajúce z náhrady cestovného a z náhrady za stratu času pre právnu zástupkyňu žalovanej vo výške 1 688,20 € neboli súdom priznané. Tieto trovy označil odvolací súd za neúčelne vynaložené, pričom poznamenal, že práve účelnosť vynaložených trov je základným predpokladom pre priznanie náhrady v zmysle ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p. Neúčelnosť vynaložených trov podľa odvolacieho súdu spočíva v tom, že žalovaná si za právnu zástupkyňu zvolila advokátku so sídlom v B., teda osobu sídliacu v značnej vzdialenosti od miesta bydliska žalovanej a od obvodu súdu prejednávajúceho vec v prvom stupni. Podľa názoru odvolacieho súdu, takto zvýšené trovy preto nemôže znášať v konaní inak neúspešný žalobca.

II. Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ. Navrhol, aby odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa tak, že odporcovi a vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov právneho zastúpenia neprizná. Považoval za potrebné zdôrazniť, že odporca si zvolil svojho právneho zástupcu JUDr. W. U., advokáta až potom, ako do konania vstúpil vedľajší účastník, ktorého v obdobných početných prípadoch zastupuje práve U. W. U. Navrhovateľ nespochybňuje právo odporcov zvoliť si v konaní svojho právneho zástupcu, avšak zároveň zastáva názor, že združenie na ochranu spotrebiteľa musí byť spôsobilé poskytnúť spotrebiteľom ako účastníkom dostatočnú právnu ochranu, a teda je viac než isté, že v danom prípade vzišla iniciatíva k prevzatiu právneho zastúpenia od právneho zástupcu vedľajšieho účastníka a nie od samotných odporcov. Možno teda uviesť, že v danom prípade prevažuje právny záujem právneho zástupcu U. U. na zabezpečení svojej odmeny prostredníctvom právneho zastúpenia nad samotnou ochranou svojho klienta, keďže rovnakú ochranu môže odporcom poskytnúť aj vedľajší účastník. A., že súd priznal odporcom náhradu trov právneho zastúpenia za 5 porád s klientom, pričom JUDr. U. zastupuje v obdobných početných prípadoch tak odporcov, ako i združenie Q. ochrana práv spotrebiteľov, ktoré do konaní vstupuje ako vedľajší účastník, teda je mu zrejmy skutkový a právny stav veci, ktorý je v daných prípadoch obdobný, pričom zároveň navrhovateľ vyslovil pochybnosti, že by dotknutý právny zástupca oboznamoval odporcov so zvolenou právnou argumentáciou, ktorá je pre laika v mnohých prípadoch ťažko pochopiteľná. Poukázal na to, že predmetný právny úkon nebol zo strany právneho zástupcu nijakým spôsobom preukázaný, a teda ide o priznanie odmeny za úkon právnej služby, o ktorom sú pochybnosti, že bol vôbec vykonaný. Namietal, že predmetné úkony považoval súd za účelne vynaložené a zastával názor, že sú v rozpore so zásadou hospodárnosti konania. Vyslovil názor, že cieľom právneho zástupcu odporcov je zneužívanie inštitútu trov právneho zastúpenia za účelom dosahovania vlastného zisku. Pokiaľ ide o odmenu za štyri vyjadrenia vo veci, navrhovateľ poukázal, že mu bolo doručené len vyjadrenie zo dňa 15.06.2015, ostatné vyjadrenia

mu neboli doručené, a teda navrhovateľ sa nemohol oboznámiť s ich obsahom a posúdiť ich účelnosť.

III. Vedľajší účastník k odvolaniu navrhovateľa uviedol, že v konaní kvalifikovane spochybnil navrhovateľom uplatnený nárok voči odporcom a na základe argumentácie vedľajšieho účastníka bol nárok uplatnený navrhovateľom zamietnutý. Vyslovil názor, že právne argumenty boli opodstatnené, úkony boli účelne vynaložené, a preto trvá na náhrade trov konania. Uviedol, že už samé tvrdenie neprijateľných podmienok v spotrebiteľskej zmluve je účelným úkonom a účelným spôsobom bránenia práva účastníka. Tým mal za to, že súd správne vyhodnotil úkony vedľajšieho účastníka ako účelné a hospodárne.

IV. Krajský súd dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné.

V. Pri rozhodovaní o náhrade trov v sporovom konaní sa postupuje podľa ust. § 142 O.s.p., ktoré upravuje rozhodovanie o náhrade trov konania podľa miery úspechu účastníka v konaní. Je založené na zásade zodpovednosti za výsledok, alebo na zásade úspechu ako základnom princípe určujúcom, ktorý z účastníkov v konečnom dôsledku poniesie ťarchu všetkých súdnych trov.

VI. Pokiaľ v danej veci bolo rozsudkom rozhodnuté o zamietnutí žalobného návrhu, procesne úspešným účastníkom vzniklo právo na náhradu trov konania podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Pre každý prípad rozhodovania súdu o náhrade trov konania platí zásada, podľa ktorej môže byť účastníkovi konania priznaná náhrada len tých trov, ktoré boli potrebné na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda nie všetky náklady majúce povahu trov konania). V prípade rozhodovania o náhrade trov konania pri plnom úspechu vo veci je táto zásada výslovne uvedená v ust. § 142 ods. 1 O.s.p. Pojem „účelnosť“ použitý v tomto ustanovení treba chápať ako určitú poistku pred hradením nákladov nesúvisiacich s konaním resp. pred nákladmi nadbytočnými či nadmernými. Pri posudzovaní účelnosti nákladov vynaložených na právne zastúpenie treba dôsledne rozlišovať, či právne zastúpenie advokátom je využitím ústavne zaručeného práva na právnu pomoc, alebo či sa jedná skôr o zneužitie tohto práva na úkor strany napr. v zastúpení v celkom banálnej veci, opakované zastúpenie v tzv. hromadných - skutkovo a takmer právne totožných veciach, alebo zrejímavá snaha zvýšiť náklady konania protistrane (nález Ústavného súdu Českej republiky z 25.03.2014 sp. zn. I.US 3819/13).

VII. Zásada účelnosti trov potrebných na uplatnenie alebo bránenie práva je vyvoditeľná zo všeobecných zásad efektivity a spravodlivosti občianskeho súdneho konania ako celku a z ústavno-právneho princípu proporcionality, chrániaceho primeranosť ako hodnotu právneho štátu. Primeranosť súvisí s rozumnosťou v práve, ktorá je chápaná ako vyhľadávanie praktickej rovnováhy v rámci aplikácie práva (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. júna 2014 sp. zn. 6MCdo/9/2013).

VIII. Z uvedeného teda vyplýva, že súd rozhodujúci o priznaní náhrady trov konania je povinný vždy skúmať účelnosť vynaložených trov konania uplatnených úspešným účastníkom konania v spore. Účelnosť je vlastnosť procesu spočívajúca v sledovaní cieľa. Účelnosť spravidla nachádza svoju opodstatnenosť vtedy, ak vychádza zo zákonných dôvodov a neprekračuje ich medze. Je preto potrebné rozlišovať medzi právom účastníka konania (fyzickej, právnickej osoby, štátneho orgánu) na právnu pomoc a nárokom na náhradu trov konania za poskytnutú právnu pomoc. Trovy konania potrebné na účelné uplatňovanie alebo na ochranu práv sa nemôžu posudzovať ako celok, aj keď účastník má právo na náhradu trov konania, pretože každý úkon, alebo každé plnenie trov treba posudzovať samostatne.

IX. V danej veci sa odvolací súd stotožňuje s námietkou odvolateľa, že združenie na ochranu spotrebiteľa musí byť spôsobilé poskytnúť spotrebiteľom ako účastníkom dostatočnú právnu ochranu a preto nie je nutné, aby združenie na ochranu spotrebiteľa bolo

právne zastúpené. Avšak podľa z ustálenej súdnej praxe, ktorú navrhovateľ akceptuje a ani odvolací súd sa od nej nemieni odkloniť, vedľajší účastník tak, ako ktorákoľvek fyzická alebo právnická osoba má právo zvoliť si advokáta, ktorý ho zastupuje v konaní. Samotná skutočnosť, či sa vedľajší účastník dá v konaní zastúpiť, je na voľbe samotného vedľajšieho účastníka, ktoré právo je dané Ústavou SR čl. 47 ods. 2.

X. V danej veci odvolateľ v podanom odvolaní opodstatnene vytýka súdu prvého stupňa, že neskúmal účelnosť vynaložených trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva pri rozhodovaní o trovách konania, neskúmal otázku tzv. hromadného podávania podaní zo strany vedľajšieho účastníka na strane odporcu v spotrebiteľských veciach, nezaoberal sa účelnosťou trov konania z toho pohľadu, že vedľajší účastník - Všeobecná ochrana práv spotrebiteľov a odporca v prvom a druhom rade majú právne zastúpenie pričom zástupca odporcov JUDr. W. U. spravidla v obdobných veciach zastupuje vedľajšieho účastníka. Súd prvého stupňa sa v dôvodoch svojho rozhodnutia vôbec nevyporiadal s uplatnenou náhradou za opakované vyjadrenia k veci z pohľadu, či každé z vyjadrení obsahuje takú právnu argumentáciu, ktorá by bola právne relevantná k posudzovanému nároku navrhovateľa, nevyporiadal sa s opakovanými poradami s klientom, tieto nepodrobil žiadnej súdnej kontrole.

K priznaniu náhrady trov právneho zastúpenia podľa advokátskej tarify, ktorá je nižšia ako účastník musel reálne vynaložiť

Zásadná (nie bezvýnimočná) irelevantnosť dohody medzi klientom a advokátom teda nie je samoúčelná. Má chrániť pred neprimeranosťou obe sporové strany. Výnimka bezpochyby prichádza do úvahy práve vtedy, keď je dohoda klienta a advokáta dôkazom, že vyčíslené trovy úspešnej sporovej strany sú neprimerané. Nemožno uprednostniť v právnych predpisoch (sadzobník) vyjadrenú predstavu normotvorcu o sume účelných trov za jeden úkon právnej služby, ak predložené dôkazy vedú k zisteniu, že úspešný účastník vynaložil na účel právneho zastupovania podstatne nižšiu sumu. Striktné zotrvávanie na aplikácii § 151 ods. 5 OSP by v takom prípade malo za následok, že suma uložená súdom neúspešnému účastníkovi konania na zaplatenie v prospech úspešného účastníka by už ani nebola náhradou, ale inštitútom, ktorý by sa svojou podstatou približoval bezdôvodnému obohateniu.

Súvisiace právne predpisy Zbierky zákonov SR: § 10 ods. 1 zákona č. 655/2004 Z. z., § 151 ods. 5 zákona č. 99/1963 Zb., § 255 zákona č. 160/2015 Z. z., § 251 zákona č. 160/2015 Z. z.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 17. 12. 2019, sp. zn. III. ÚS 114/2017-87

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. decembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu J. L. a zo sudcov P. M. (sudca spravodajca) a Ľ. S. prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti S. e., a. s., M. n. 15781/47, B., IČO xxxxxxxx, zastúpenej spoločnosťou A. & O. B., s. r. o., P. 4, B., v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. M. M., LL.M., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu zaručeného čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na pokojné užívanie majetku zaručeného čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 511/2012-327 z 23. apríla 2014 a výrokom uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. mája 2016 v konaní sp. zn. 3 Cdo 567/2014 o trovách konania a takto

rozhodol:

1. Základné právo obchodnej spoločnosti Slovenské elektrárne, a. s., na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 511/2012-327 z 23. apríla 2014 v jeho výroku o potvrdení rozsudku súdu prvej inštancie v časti potvrdenia výroku o náhrade trov konania na súde prvej inštancie a vo výroku o náhrade trov odvolacieho konania **porušené boli**.

2. Základné právo obchodnej spoločnosti Slovenské elektrárne, a. s., na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie

zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. mája 2016 v konaní sp. zn. 3 Cdo 567/2014 vo výroku o náhrade trov dovolacieho konania **porušené boli**.

3. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 511/2012-327 z 23. apríla 2014 vo výroku o potvrdení rozsudku súdu prvej inštancie v časti potvrdenia výroku o náhrade trov konania na súde prvej inštancie a vo výroku o náhrade trov odvolacieho konania **zrušuje** a vec mu **vracia** na ďalšie konanie.

4. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. mája 2016 v konaní sp. zn. 3 Cdo 567/2014 vo výroku o náhrade trov dovolacieho konania **zrušuje** a vec mu **vracia** na ďalšie konanie.

5. Krajský súd v Bratislave a Najvyšší súd Slovenskej republiky **sú povinné** nahradiť obchodnej spoločnosti Slovenské elektrárne, a. s., spoločne a nerozdielne trovy konania v sume 303,16 € (slovom tristotri eur a šesťnásť centov) na účet jej právneho zástupcu spoločnosti A. & O. B., s. r. o., P. 4, B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Vo zvyšnej časti sťažnosti **nevyhovuje**.

Z odôvodnenia

I. Krajský súd neakceptoval odvolací dôvod sťažovateľa mieriaci na výrok rozsudku okresného súdu o náhrade trov konania. Sťažovateľ totiž poukazoval na „*zmluvu o právno-poradenských službách... na základe ktorej mal právny zástupca odporcu stanovenú zmluvnú odmenu vo výške 165,97 € za hodinu vrátane DPH, pričom zároveň hodnota zakázky bola 200.000,- € bez DPH, ktorá znamenala maximálnu predpokladanú hodnotu právnych služieb v zmysle vyššie uvedenej zmluvy*“. Preto okresný súd „*mal postupovať tak, že plne úspešnému odporcovi mal priznať náhradu trov právneho zastúpenia len vo výške, ktorú si dohodol odporca so svojím právnym zástupcom, teda do maximálnej výšky 200.000,- € + DPH, nakoľko priznaním vyššej odmeny by došlo k bezdôvodnému obohateniu sa odporcu*“. Krajský súd k tejto námietke uviedol, že „*zmluva o právno-poradenských službách, na ktorú poukázal navrhovateľ vo svojom odvolaní, je zmluva, ktorú uzatvoril klient so svojím advokátom, teda ide o zmluvný vzťah medzi dvoma stranami. Nezávisle od tejto dohodnutej zmluvnej odmeny postupuje súd pri stanovení odmeny právneho zástupcovi v zmysle ustanovení o tarifnej odmene*“.

II. Výrok svojho uznesenia o náhrade trov dovolacieho konania najvyšší súd založil na aplikácii § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení účinnom v rozhodnom období (ďalej len „vyhláška“), pričom pokiaľ ide o sťažovateľovu argumentáciu dohodnutou odmenou medzi odporcom a jeho právnym zástupcom, odkázal na § 151 ods. 5 OSP, ako aj na skutočnosť, že „*navrhovateľ sám v preskúmvanej veci postupoval podľa ustanovení vyhlášky o tarifnej odmene*...“.

III. Rozpor rozhodnutia krajského súdu so základným právom garantovaným čl. 46 ods. 1 ústavy i právom zaručeným čl. 6 ods. 1 dohovoru vidí sťažovateľ aj v tom, že všeobecné súdy odporcovi „*priznali náhradu trov niekoľkonásobne prevyšujúcich trovy, ktoré mu skutočne vznikli. Náhradu trov, ktoré žalovanému skutočne nevznikli, už nemožno označiť ako náhradu... Takáto náhrada trov totiž nie je náhradou - na strane úspešného účastníka ide o obohatenie a na strane neúspešného účastníka ide o sankciu. Neúspešný účastník je nad rámec náhrady účelných trov druhého účastníka sankcionovaný za to, že využil svoje ústavné právo domáhať sa svojich práv na súde*“. Okrem toho, krajský súd ani najvyšší súd svoje závery k parciálnej otázke náhrady trov konania riadne neodôvodnili. Totiž „*odôvodnenie oboch napadnutých rozhodnutí nedáva odpoveď na podstatný a rozhodujúci argument sťažovateľa*“.

uvedený v odvolaní ako aj v dovolaní, že mechanická aplikácia advokátskej tarify nemá oporu v zákone a naopak v tomto konkrétnom prípade s ním je v rozpore“.

Keďže sťažovateľ „bol zaviazaný bez opory v zákone a bez legitímneho dôvodu zaplatiť neprímeranú náhradu trov konania“, bolo mu „taktiež zasiahnuté do majetkových práv“. Preto sa domáha aj vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu.

IV. Najvyšší súd odmieta sťažovateľovu argumentáciu, podľa ktorej ak sa štát, resp. štátny orgán nechá v občianskom súdnom konaní zastupovať advokátom, potom trovy úkonov právnej služby poskytnutej advokátom nie sú vynaložené účelne v zmysle § 142 ods. 1 OSP. Podľa názoru najvyššieho súdu *«je pravdou, že § 137 a § 142 ods. 1 O. s. p. neodkazujú na ustanovenia vyhlášky upravujúce tarifnú odmenu advokáta za jeho úkony právnej služby, tieto ustanovenia ale nemožno považovať za „sadzobník“ (obsahovo zhodný pojem) v zmysle § 151 ods. 5 O. s. p. Historický kontext vývoja právnej úpravy, na ktorý poukazuje sťažovateľka, tu podľa presvedčenia najvyššieho súdu nemá určujúci význam... Právna úprava poskytovania právnych služieb advokátmi je obsiahnutá v zákone č. 586/2003 Z. z. o advokácii. Podľa § 24 ods. 1 uvedeného zákona advokát poskytuje právne služby za odmenu. Odmena advokáta sa určuje rôznymi spôsobmi. Tarifná odmena pre účely náhrady trov konania sa aplikuje (nielen v prípade absencie dohody klienta a advokáta, ale) aj vtedy, keď advokát zastupuje účastníka v občianskom súdnom konaní... Podľa názoru najvyššieho súdu ustanovenia vyhlášky o tarifnej odmene vyjadrujú štandardnú hodnotu právnych služieb. Takto stanovená výška je predvídateľná pre účastníkov stojacich na oboch procesných stranách; spôsob jej (tarifného) určenia zároveň vyjadruje rovnosť oboch sporiacich sa procesných strán v tom zmysle, že výška odmeny advokáta za právnu službu poskytnutú urobením procesných úkonov (útoku alebo obrany) sa určuje rovnako.»* Najvyšší súd zdôrazňuje, že aj ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 435/2013 vyslovil právny názor, podľa ktorého *„pre rozhodovanie o náhrade trov konania je zásadne bez významu obsah dohody medzi advokátom a klientom o výške odmeny advokáta či o spôsobe náhrady jeho hotových výdavkov (§ 16 ods. 1 advokátskej tarify). Obsah tejto dohody má význam iba pre vzťah medzi advokátom a jeho klientom.“* Najvyšší súd uvádza, že vychádzal z toho istého názoru, *„i keď v odôvodnení napadnutého uznesenia vyjadreného stručnejším spôsobom - odkazom na aplikované ustanovenie (§ 151 ods. 5 O. s. p.)“*.

V. Najvyšší súd uzatvára, že *„sťažovateľka mu nedôvodne vytýka formalistický postup (paušálne alebo mechanické použitie ustanovení o tarifnej odmene advokáta), ktorým podľa jej názoru dal priechod nespravodlivosti a umožnil, aby sa žalovaný na jej úkor obohatil. Účel ustanovení upravujúcich náhradu trov konania, ani história vzniku relevantnej právnej úpravy, resp. jej systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávnych princípov nedávali v predmetnom spore opodstatnenie pre to, aby sa dovolací súd odchýlil od doslovného znenia aplikovanej právnej normy takým spôsobom, ktorý považuje za správny sťažovateľka.“*

VI. Na argumentáciu najvyššieho súdu o predvídateľnosti sumy náhrady trov konania sťažovateľ reaguje, že *„je primerané, aby z hľadiska predvídateľnosti existovala horná hranica náhrady trov, ktoré bude musieť neúspešná strana sporu nahradiť. V opačnom prípade by neúspešná strana sporu mohla utpieť nepredvídateľnú ujmu v dôsledku veľkorysej odmeny advokáta úspešnej strany. Legitímnym cieľom predvídateľnosti výšky náhrady trov je teda ochrana neúspešnej strany sporu... V tunajšom prípade však nejde o aplikáciu advokátskej tarify ako hornej hranice náhrady trov, ale ako dolnej hranice. Preto argument o predvídateľnosti ako nástroji na ochranu neúspešnej strany sporu nefunguje. Neúspešná strana sporu totiž v dôsledku tejto argumentácie zaplatí viac, než úspešná strana skutočne vynaložila. Inými slovami, ochrana určitej osoby nemôže spočívať v tom, že zaplatí viac. A legitímnym cieľom predvídateľnosti takisto nemôže byť ochrana úspešnej strany sporu, ktorá sa na*

výsledku sporu nad rámec náhrady vynaložených nákladov ešte obohati... Argument o predvídateľnosti je okrem toho osobitne kuriózný v tunajšom prípade. Keďže sťažovateľ sa z verejne dostupných zdrojov dozvedel, že štát obstaral právne poradenstvo za približne 200.000 eur, mohol rozumne predvídať náhradu trov v tejto výške. Sťažovateľ (ktorého predvídateľnosť Najvyšší súd chráni) v skutočnosti nemohol predvídať, že v prípade úspechu si štát uplatní nárok na náhradu trov v desaťnásobnej výške.“. Nadväzne sťažovateľ upozorňuje, že súdne konanie vo veciach náhrady škody podľa zákona o zodpovednosti za škodu bolo v čase začatia sporu medzi ním a odporcom oslobodené od súdnych poplatkov, a „preto je potrebné dôkladne posudzovať aj dopad takejto úpravy na povinnosť neúspešnej strany sporu nahradiť trovy konania“.

VII. V sťažnostnej námietke vecne atakujúcej náhradu trov konania prisúdenú všeobecnými súdmi konajúcimi v sťažovateľovej veci sa spája kritika rozhodnutia krajského súdu vo výroku jeho rozsudku, ktorým bol potvrdený výrok prvostupňového rozsudku okresného súdu v časti týkajúcej sa náhrad trov konania, ako aj vo výroku, ktorým krajský súd úspešnému odporcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania. Napokon sťažovateľ kritizuje aj druhý výrok dovolacieho uznesenia najvyššieho súdu, ktorým tento znovu úspešnému odporcovi priznal náhradu trov dovolacieho konania.

VIII. Zmyslom a účelom inštitútu náhrady trov konania pred všeobecným súdom je poskytnúť úspešnému účastníkovi náhradu tých trov konania, ktoré účelne vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel alebo bude musieť nepochybne zaplatiť, pričom by ich nemusel zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom. Výnimky z tohto pravidla musí ustanoviť zákon; tieto sa musia uplatňovať len za splnenia všetkých zákonom ustanovených podmienok a skôr reštriktívne, napr. takou výnimkou je nepriznanie náhrady trov konania podľa § 150 OSP [(teraz § 257 Civilného sporového poriadku) porovnaj napr. II. ÚS 31/04; uznesenie najvyššieho súdu z 23. februára 2011 vo veci sp. zn. 5 M Cdo 7/2010, 18/2010].

IX. Právny názor krajského súdu (a obsahovo aj najvyššieho súdu), podľa ktorého v takomto prípade nie je podstatný obsah zmluvných dojednaní medzi klientom a právnym zástupcom, ale vyhláškou stanovená odmena, na ktorú odkazoval aj v tom čase účinný § 151 ods. 5 OSP, je podľa názoru ústavného súdu v okolnostiach súdenej veci ústavne nekonformný.

X. Krajský súd i najvyšší súd opomenuli konfrontovať § 151 ods. 5 OSP s právnou normou priznávajúcou plne úspešnému účastníkovi náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi neúspešnému, teda s § 142 ods. 1 OSP. V prejednávanej veci sa totiž kľúčová požiadavka účelnosti trov úspešnej sporovej strany zjavne dostávala do konfliktu s formálnym príkazom, aby konajúci súd určoval trovy konania podľa sadzobníkov. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že v súčasnosti (s účinnosťou od 1. júla 2016) už civilná procesnoprávna úprava rozhodovania súdu o trovách konania (§ 262 až 264 Civilného sporového poriadku) výslovne nenormuje povinnosť súdu vychádzať pri určovaní výšky náhrady trov právneho zastúpenia zo sadzobníkov. Samozrejme, naďalej (popri úspechu v konaní – § 255 Civilného sporového poriadku) ústredným kritériom náhrady trov konania zostáva preukázanosť, odôvodnenosť a účelnosť ich vynaloženia (§ 251 Civilného sporového poriadku).

Účelnosť ako zásadné kritérium rozhodovania o náhrade trov konania bola skutkovo determinovaná dôkazom predloženým sťažovateľom o podstatne nižšej sume skutočne vynaložených výdavkov odporcu za jeden úkon právnej služby poskytovanej právnym zástupcom.

XI. Ústavný súd neopomína, že sám v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 435/2013 konštatoval, že „pre rozhodovanie o náhrade trov konania je zásadne bez významu obsah dohody medzi advokátom a klientom o výške odmeny advokáta či o spôsobe náhrady jeho hotových

výdavkov (§ 16 ods. 1 advokátskej tarify). Obsah tejto dohody má význam iba pre vzťah medzi advokátom a jeho klientom.“, avšak tento právny názor bol vyslovený v súvislosti s identifikovaným účelom advokátskej tarify, ktorým je „umožňovať na jednej strane úspešnému účastníkovi konania získať náhradu ním vynaložených nákladov v primeranej sadzobníkom vopred určenej výške, ale súčasne na druhej strane aj poskytnúť ochranu neúspešnému účastníkovi pred neprimeranou výškou uplatňovaných trov konania voči nemu“.

Zásadná (nie bezvýnimočná) irelevantnosť dohody medzi klientom a advokátom teda nie je samoúčelná. Má chrániť pred neprimeranosťou obe sporové strany. Výnimka bezpochyby prichádza do úvahy práve vtedy, keď je dohoda klienta a advokáta dôkazom, že vyčíslené trovy úspešnej sporovej strany sú neprimerané. Nemožno uprednostniť v právnych predpisoch (sadzobník) vyjadrenú predstavu normotvorcu o sume účelných trov za jeden úkon právnej služby, ak predložené dôkazy vedú k zisteniu, že úspešný účastník vynaložil na účel právneho zastupovania podstatne nižšiu sumu. Striktné zotrvávanie na aplikácii § 151 ods. 5 OSP by v takom prípade malo za následok, že suma uložená súdom neúspešnému účastníkovi konania na zaplatenie v prospech úspešného účastníka by už ani nebola náhradou, ale inštitútom, ktorý by sa svojou podstatou približoval bezdôvodnému obohateniu.

XII. Citovaný nález ústavného súdu (II. ÚS 453/2013) zamýšľal položiť účinnú zábranu prípadom, keď by si úspešná sporová strana v snahe obohatiť sa na úkor neúspešného účastníka konania uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia v sume neprimerane prevyšujúcej hodnoty plynúce zo sadzobníka. V takej situácii právne predpisy nepovažujú za spravodlivé nadmerne zaťažovať neúspešnú sporovú stranu. Prejednávaná vec má však inú skutkovú podobu: úspešná sporová strana vyčíslila náhradu trov právneho zastúpenia podľa sadzobníka, hoci protistrana predložila dôkaz, ktorý má preukazovať podstatne nižšie reálne výdavky odporcu na účel úspešného právneho zastúpenia.